

ประชุม บุญน้อม : การศึกษากับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมือง ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (Education and the power of community : Case study to extend the wisdom of pi-part orchestra, a traditional northern Thai music , at Tombon Chompoo, Muang Distric, Lampang Province.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยระยะที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ : กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมือง ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและจัดกิจกรรมในการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมือง ได้แก่ การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมือง จัดหาอุปกรณ์การสอน จัดทำสื่อการสอนและจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมืองใน โรงเรียนชุมชนบ้านพ่อนวิทยา เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกและภายในที่จะทำให้ภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมืองอยู่ได้อย่างยั่งยืน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงกระบวนการภายในชุมชนหลังการจัดกิจกรรมกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมือง เพื่อศึกษาความรู้สึกรักของชาวบ้านที่มีต่อวงปี่พาทย์พื้นเมือง

วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ศึกษาในพื้นที่ 8 ชุมชน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านพ่อน-บ้านห้วยหลอ หมู่บ้านต้า หมู่บ้านชมพู-บ้านจอมเมือง หมู่บ้านลำปางกลาง หมู่บ้านศาลาคอน และหมู่บ้านหนองยาง ด้วยความร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนชุมชนบ้านพ่อนวิทยา โดยมีกิจกรรมหลักในการวิจัยครั้งนี้ 12 กิจกรรม ได้แก่ (1) จัดประชุมระดมความคิดเห็น ชาวบ้าน นักดนตรี ครู นักเรียนชุมชนบ้านพ่อนวิทยา (2) จัดประชุมปฏิบัติการการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น (3) ดำเนินการร่างหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมือง (4) จัดประชุมวิพากษ์หลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมือง (5) พัฒนาเพลงพื้นเมือง 63 เพลง โดยการเรียบเรียงแนวทางการบรรเลงใหม่เพื่อให้ได้มาตรฐาน (6) ฝึกซ้อมบรรเลงเพลงพื้นเมืองตามแนวใหม่ที่ได้พัฒนา (7) จัดประชุมวิพากษ์เพลงพื้นเมืองที่ได้พัฒนาโดยเรียบเรียงแนวทางการบรรเลงใหม่ (8) บันทึกเสียงการบรรเลงเพลงพื้นเมืองเพื่อทำซีดี และบันทึกภาพและเสียงแบบฝึกหัดการบรรเลงเพลงพื้นเมืองแต่ละเครื่องดนตรี เพื่อทำวีซีดี (9) จัดหาอุปกรณ์เครื่องดนตรีวงปี่พาทย์พื้นเมือง (10) จัดทำแผนการสอนและเอกสารประกอบการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมือง (11) ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมือง (12) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมืองใน โรงเรียนชุมชนบ้านพ่อนวิทยา

ผลจากการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการภายในชุมชนหลังจากที่กิจกรรมกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมืองเข้าไปสู่ชุมชน คือ ชุมชนมีความรู้สึกห่วงใย และเสียสละตัววงปี่พาทย์พื้นเมืองต้องสูญสิ้นไปจริงๆ ซึ่งแต่เดิมชุมชนเมินเฉยต่อวงปี่พาทย์พื้นเมือง ชุมชนมีความคิดอย่างเป็นระบบในการอนุรักษ์วงปี่พาทย์พื้นเมือง ชุมชนมีพฤติกรรมที่ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ชุมชนให้โรงเรียนชุมชนบ้านพ่อนวิทยาเป็นศูนย์การสืบทอดองค์ความรู้วงปี่พาทย์พื้นเมืองให้กับคนในชุมชนและชุมชนอื่นๆ และเป็นต้นแบบให้แก่โรงเรียนอื่นๆ โดยมีกลไกที่สำคัญคือต้องสร้างหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมือง และจัดการเรียนการสอนในเวลาปกติที่โรงเรียนชุมชนบ้านพ่อนวิทยาเพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้เรียน และจัดอบรมให้กับบุคคลทั่วไป

ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้วงปี่พาทย์พื้นเมืองอยู่ได้คือ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นวงปี่พาทย์พื้นเมืองให้เด็กนักเรียนทุกคนได้เรียน โดยโรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อให้เกิดการขยายผลต่อไป

Prachoom Boonnom: Education and the power of community : Case study to extend the wisdom of pi-part orchestra, a traditional northern Thai music , at Tambon Chompoo, Muang District, Lampang Province.

Abstract

This research was under the second period of research conducting : Action Process : The Process of extending the wisdom of Pi-Part orchestra at Tambon Chompoo, Muang district Lampang Province This research was conducted under the purposes as follows : (1) To study and create the activities as to extend the wisdom of Pi -Part orchestra, which were to write the local Pi –Part orchestra curriculum, to provide teaching materials, and to set up teaching - learning process based on the local Pi – Part orchestra curriculum in Choomchon Ban Phon Wittaya School (2) To study external and internal factors helping sustain the wisdom of Pi –Part orchestra (3) To study the changing in process within the community after the activities of extending the wisdom of Pi –Part orchestra were performed (4) To study the community's attitude and feeling towards the local Pi – Part orchestra.

The research methodology was the Participatory Action Research (PAR). The research areas covered eight communities of six villages as follows : Ban Phon – Ban Huy Law, Ban Ta, Ban Chompoo – Ban Jom Muang, Ban Lampang Klang, Ban Saladon and Ban Nong Yang, with the collaboration of the community and Choomchon Ban Phon Wittaya School. To conduct the research, the 12 principle activities were held up as follows : (1) brainstorming for the ideas in the groups of villagers, musicians, teachers, and students of Choomchon Ban Phon Wittaya School (2) holding the workshop meeting up for the local curriculum (3) writing up the local Pi –Part orchestra curriculum (4) review on the local Pi – Part orchestra curriculum (5) developing 63 traditional Northern Thai songs by compiling the new patterns in producing standard music (7) review on the pattern - newly – developed traditional Northern Thai songs (8) sound recording process for producing CD, and sound and video tape recording process for practicing VCD of traditional Northern Thai music instruments for Pi – Part orchestra (10) writing up course syllabus and literary teaching materials based on the local Pi - Part orchestra curriculum (11) performing an experiment in using the local Pi – Part orchestra curriculum (12) arranging teaching - learning activities based on the local Pi – Part orchestra curriculum in Choomchon Ban Phon Wittaya School.

According to the research study , it was found that there was the changing in process within the community after the activities of extending the wisdom of Pi –Part orchestra were performed. It could be said that the local community became more aware of Pi –Part orchestra's value and concerned about its tendency to disappear in the near future, contrary to the former time in which the local Pi – Part orchestra had been disregarded. The local community systematically initiated the idea to permanently conserve the Pi Part orchestra. The community gradually regarded Pi – Part orchestra as their local wisdom and continually joined the activities. The process of collaboration between the community and the school was going in the relevant direction, which is that the local community agreed to have Choomchon Ban Phon Wittaya School as the center of extending the

knowledge of Pi – Part orchestra within the community and to other communities, and as the prototype or pattern for other schools. In this, the dynamic tool needed was that the local Pi – Part orchestra curriculum had to be written up and arranged in the normal study schedule in Choomchon Ban Phon Wittaya School for the aims to have every students learn the local Pi - Part orchestra curriculum, and to provide the local Pi – Part orchestra training courses for general local people.

The main factor that helped sustain Pi – Part orchestra was that to arrange teaching - learning activities based on the local Pi – Part orchestra curriculum for all students. In addition, the schools and the local community should join their hands to extend the conservation and development of Pi- Part orchestra.